

Новий наряд короля

Давно-давно жив-був на світі король; він так любив убиратися, що витрачав на вбрання всі свої гроші, й огляди військ, театри, заміські прогулянки займали його лише тому, що він міг тоді показатися в новому вбранні. На кожну годину дня в нього було особливе вбрання, і як про інших королів часто кажуть: «Король у раді» — так про нього казали: «Король у гардеробній».

У столиці короля жилося дуже весело, щодня майже приїжджали іноземні гості, і ось одного разу з'явилися двоє обманщиків. Вони видали себе за ткачів, які вміють виготовляти таку чудову тканину, кращої за яку нічого й уявити собі не можна: окрім надзвичайно гарного візерунка й фарб, вона вирізнялася ще дивовижною властивістю ставати невидимою для всякої людини, яка була «не на своєму місці» або непрохідно дурна.

«Так, от це буде сукня! — подумав король. — Тоді ж я можу дізнатися, хто з моїх сановників не на своєму місці і хто розумний, хто дурний. Нехай швидше виготовлять для мене таку тканину».

І він дав обманщикам великий завдаток, щоб вони негайно взялися до справи.

Ті поставили два ткацькі верстати й стали робити вигляд, наче старанно працюють, а на самих верстатах рівнісінько нічого не було. Нітрохи не соромлячись, вони вимагали для роботи найтоншого шовку й найкращого золота, все це ховали у свої кишені й продовжували сидіти за порожніми верстатами з ранку до пізньої ночі.

«Хотілося б мені подивитися, як просувається справа!» — думав король. Але тут він згадував про дивовижну властивість тканини, і йому ставало якось ніяково. Звісно, йому нічого боятися за себе, але... все-таки нехай би спершу пішов хтось інший! А чутка про дивовижну тканину тим часом облетіла все місто, і кожен горів бажанням швидше переконатися в дурості й непридатності ближнього.

«Пошлю-но я до них свого чесного старого міністра, — подумав король, — вже він-то роздивиться тканину: він розумний і з честю обіймає своє місце».

І ось старий міністр увійшов у покої, де сиділи за порожніми верстатами обманщики.

«Господи помилуй! — думав міністр, витріщивши очі. — Адже я нічого не бачу!»

Тільки він не сказав цього вголос.

Обманщики шанобливо попросили його підійти ближче й сказати, як подобаються йому візерунок і фарби. При цьому вони вказували на порожні верстати, а бідний міністр, як не витріщав очі, все одно нічого не бачив. Та й нічого було бачити.

«Ах ти Господи! — думав він. — невже ж я дурний? От чого ніколи не думав! Борони Боже, якщо хтось дізнається!.. Або, може бути, я не придатний для своєї посади?.. Ні, ні, ніяк не можна зізнатися, що я не бачу тканини!»

— Чому ж ви нам нічого не скажете? — запитав один із ткачів.

— О, це премило! — відповів старий міністр, дивлячись крізь окуляри. — Який візерунок, які фарби! Так, так, я доповім королю, що мені надзвичайно сподобалася ваша робота!

— Раді старатися! — сказали обманщики й прийняли розписувати, який тут візерунок і поєднання фарб. Міністр слухав дуже уважно, щоб потім повторити все це королю. Так він і зробив.

Тепер обманщики стали вимагати ще більше шовку й золота, але вони лише набивали свої кишені, а на роботу не пішло жодної ниточки.

Потім король послав до ткачів іншого сановника. З ним сталося те саме, що й з першим. Уже він дивився-дивився, а все нічого, окрім порожніх верстатів, не угледів.

— Ну, як вам подобається? — запитали його обманщики, показуючи тканину й пояснюючи візерунки, яких не було.

«Я не дурний, — думав сановник, — отже, я не на своєму місці? От тобі раз! Однак не можна й виду подати!»

І він став розхвалювати тканину, якої не бачив, захоплюючись чудовим візерунком і поєднанням фарб.

— Премило, премило! — доповів він королю. Скоро все місто заговорило про чудову тканину.

Нарешті король сам побажав помилуватися дивинкою, поки її ще не зняли з верстата. З цілим почтом обраних царедворців і сановників, серед яких були й перші двоє, що вже бачили тканину, з'явився король до обманщиків, які ткали з усіх сил на порожніх верстатах.

— Magnifique! (Чудесно! (фр.)) Чи не правда? — заговорили перші двоє сановників. — Чи не завгодно помилуватися? Який візерунок... фарби!

І вони тицяли пальцями в простір, уявляючи, що всі інші-то бачать тканину.

«Що, що таке?! — подумав король. — Я нічого не бачу! Адже це жахливо! Дурний, що ли, я? Або не придатний у королі? Це було б найгірше!»

— О, так, дуже, дуже мило! — сказав нарешті король. — Цілком заслуговує мого схвалення!

І він із задоволеним виглядом кивав головою, розглядаючи порожні верстати: він не хотів зізнатися, що нічого не бачить. Почет короля дивився на всі боки, але бачив не більше за нього самого; тим не менше всі повторяли в один голос: «Дуже, дуже мило!» — і радили королю зробити собі з цієї тканини вбрання для майбутньої урочистої процесії.

— Magnifique! Чудесно! Excellent! (Превосходно! (фр.)) — тільки й чулося звідусіль; усі були в такому захопленні!

Король нагородив кожного обманщика орденом і пожалував їх у придворні ткачі.

Усю ніч напередодні свята просиділи обманщики за роботою й спалили більше шістнадцяти свічок — так вони старалися встигнути до терміну нове вбрання для короля. Вони удавали, ніби знімають тканину з верстатів, кроють її великими ножицями, а потім шиють голками без ниток.

Нарешті вони оголосили:

— Готово!

Король у супроводі почту сам прийшов до них одягатися. Обманщики піднімали догори руки, наче тримали щось, примовляючи:

— Ось панталони, ось камзол, ось кафтан! Чудове вбрання! Легке, як павутиння, і не відчуєш його на тілі! Але в цьому-то вся й принада!

— Так, так! — говорили придворні, але вони нічого не бачили: нічого ж було й бачити.

— Звольте тепер роздягнутися й стати он тут, перед великим дзеркалом! — сказали королю обманщики. — Ми вдягнемо вас!

Король роздягнувся, і обманщики приймалися «вдягати» його: вони робили вигляд, ніби надягають на нього одну частину одягу за одною і, нарешті,

прикріплюють щось на плечах і на талії: це вони «надягали» на нього королівську мантию! А король у цей час повертався перед дзеркалом у всі боки.

— Боже, як личить! Як чудово сидить! — шепотіли в почті. — Який візерунок, які фарби! Розкішне вбрання!

— Балдахін чекає! — доповів обер-церемоніймейстер.

— Я готовий! — сказав король. — Чи добре сидить сукня?

І він ще раз повернувся перед дзеркалом: треба ж було показати, що він уважно розглядає своє вбрання.

Камергери, які мали нести шлейф королівської мантиї, зробили вигляд, ніби підняли щось із підлоги, і пішли за королем, витягнувши перед собою руки — вони не сміли й виду подати, що нічого не бачать.

І ось король шестував вулицями під розкішним балдахіном, а в народі говорили:

— Ах, яке вбрання! Яка розкішна мантия! Як чудово сидить! Жодна людина не зізналася, що нічого не бачить: ніхто не хотів виявити себе дурнем або нікуди не придатною людиною. Так, жодне вбрання короля не викликало ще такого захоплення.

— Та адже він же зовсім голий! — раптом закричав один маленький хлопчик.

— Ах, послухайте-но, що говорить невинне немовля! — сказав його батько, і всі стали пошепки передавати одне одному слова дитини.

— Та адже він зовсім голий! — закричав нарешті весь народ.

І королю стало моторошно: йому здавалося, що вони мають рацію, але треба ж було довести церемонію до кінця!

І він виступав під своїм балдахіном ще величніше, а камергери йшли за ним, підтримуючи шлейф, якого не було.